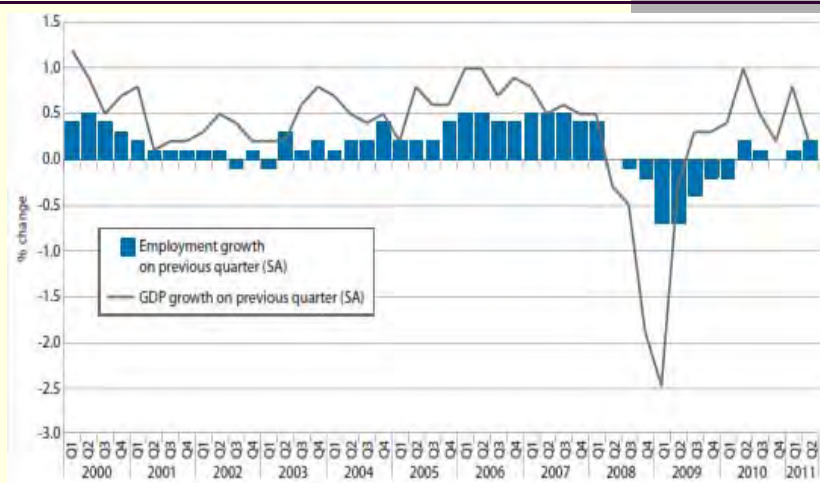

Οικονομική κρίση και κοινωνική προστασία στην Ευρώπη

Μάνος Μασαγγάνης
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

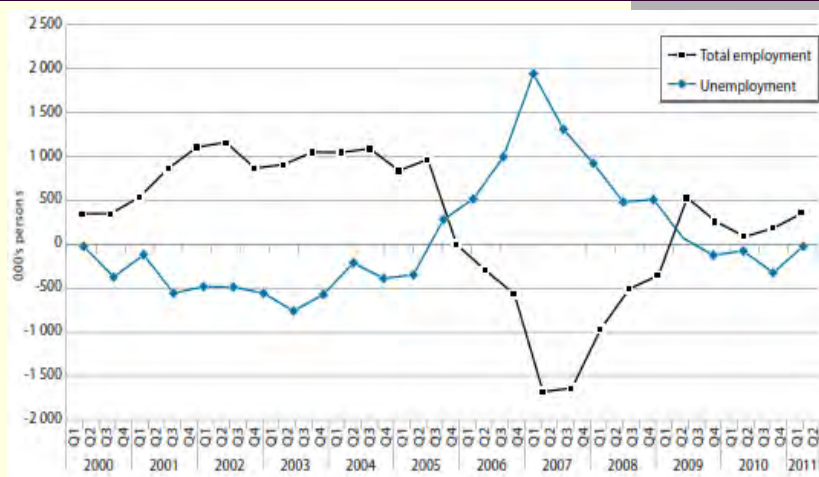
Ινστιτούτο Διπλωματίας και Διεθνών Εξελίξεων
7 Μαΐου 2012

Η “Μεγάλη Ύφεση” στην Ευρώπη ΑΕΠ και απασχόληση (2000-2011)

Σημείωση: ποσοστά μεταβολής σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο

Η “Μεγάλη Ύφεση” στην Ευρώπη απασχόληση και ανεργία (2000-2011)

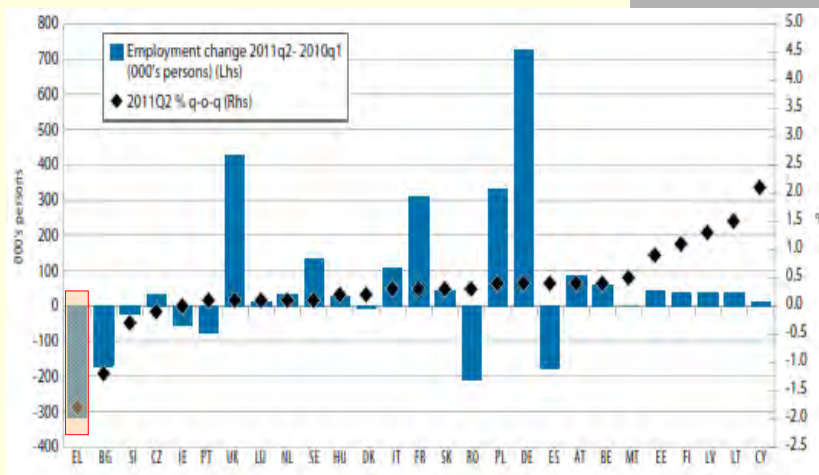

Σημείωση: μεταβολή σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο (χιλιάδες άτομα)

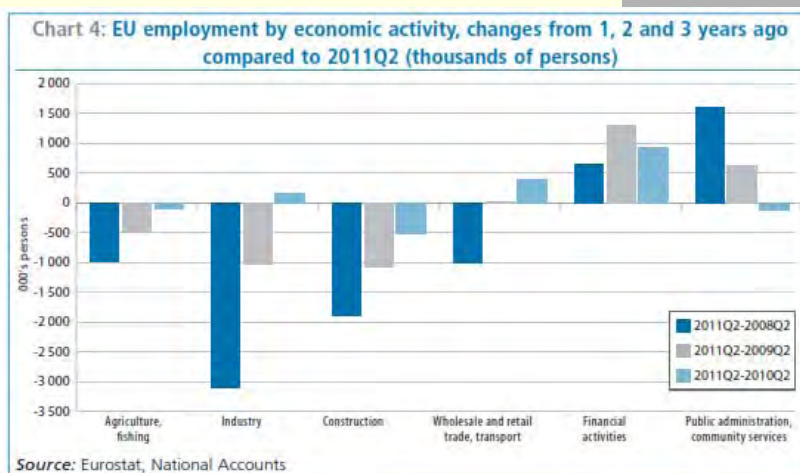
Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην απασχόληση

- θέσεις εργασίας που **δημιουργήθηκαν** από το 2000 έως το 2008 στην ΕΕ-27
 - (καθαρά κέρδη: δηλ. επί πλέον όσων θέσεων εργασίας χάθηκαν)
- **17** εκατομμύρια
- θέσεις εργασίας που **χάθηκαν** από το 2008 έως το 2010 στην ΕΕ-27
 - (καθαρές απώλειες: δηλ. επί πλέον όσων θέσεων εργασίας δημιουργήθηκαν)
- **6** εκατομμύρια
- θέσεις εργασίας που **δημιουργήθηκαν** από το 2010 έως το 2011 στην ΕΕ-27
 - (καθαρά κέρδη: δηλ. επί πλέον όσων θέσεων εργασίας χάθηκαν)
- **1,5** εκατομμύριο

Η “Μεγάλη Ύφεση” στην Ευρώπη μεταβολές στην απασχόληση (από το 2010q2 στο 2011q2)

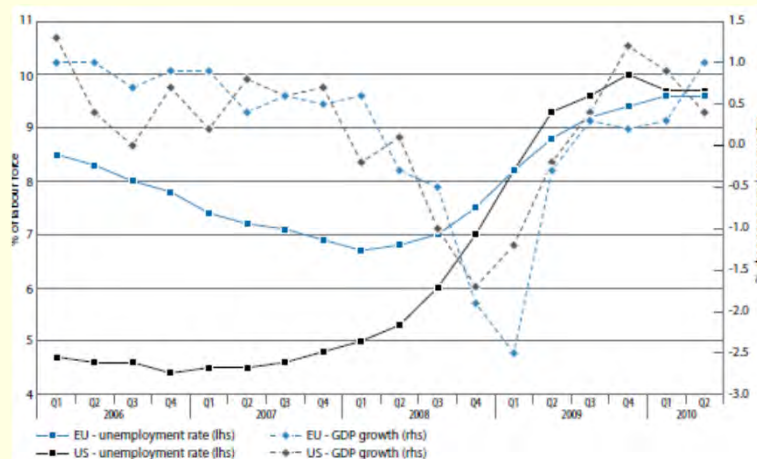
δείκτες απασχόλησης ανά κλάδο μεταβολή (από το 2008q2 στο 2011q2)

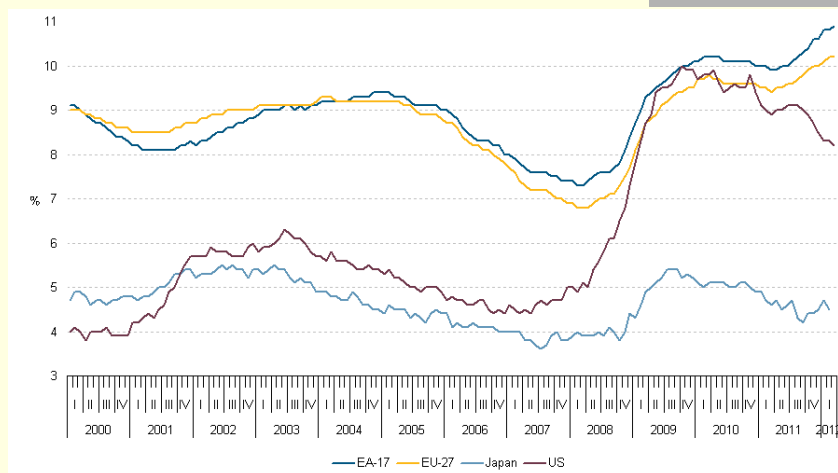
Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην ανεργία (1)

- ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ-27
 - **6,7% → 9,6%**
 - από το ευνοϊκότερο (2008q1) στο δυσμενέστερο (2010q2) σημείο του οικονομικού κύκλου
- ποσοστό ανεργίας στις ΗΠΑ
 - **4,5% → 10,0%**
 - από το ευνοϊκότερο (2007q2) στο δυσμενέστερο (2009q2) σημείο του οικονομικού κύκλου

Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην ανεργία: ΕΕ & ΗΠΑ

Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην ανεργία: ΕΕ vs. ΗΠΑ και Ιαπωνία (2000-2012)

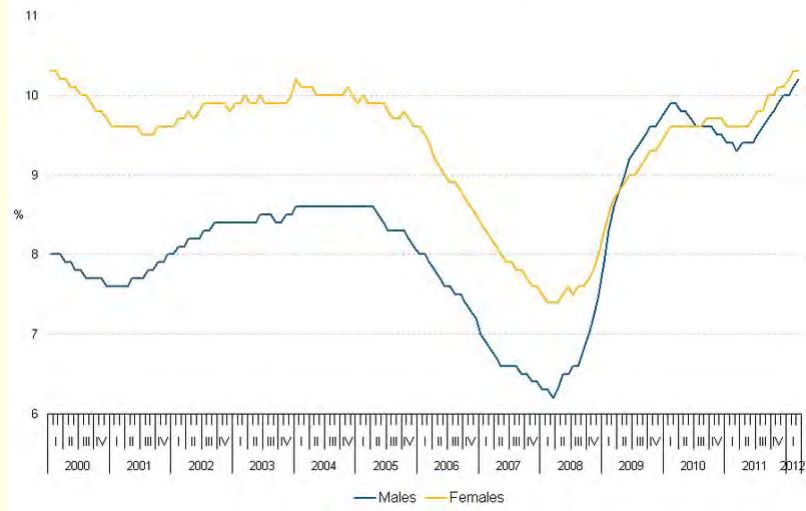

Σημείωση: ποσοστά ανεργίας ανά τρίμηνο. EA-17 = Ευρωζώνη.

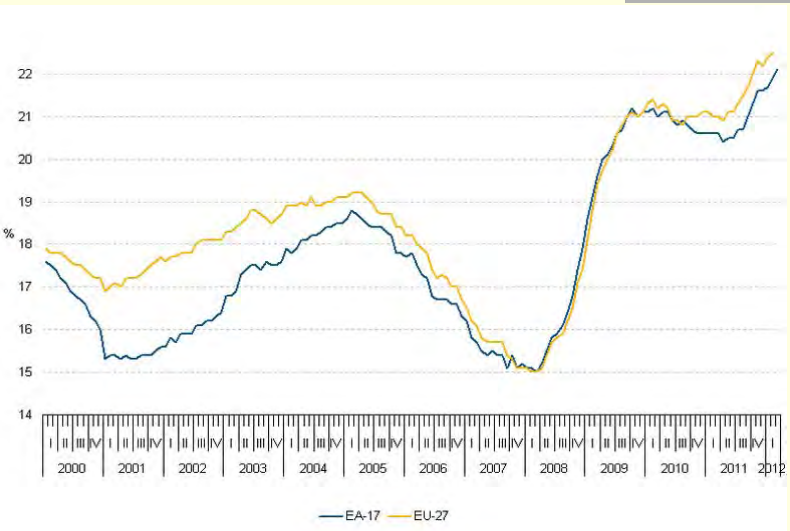
Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην ανεργία (2)

- ποιοι πλήττονται περισσότερο από την ανεργία;
 - άνδρες
 - ανειδίκευτοι
 - νέοι
 - ξένοι

ανεργία των γυναικών στην ΕΕ (2000-2012)

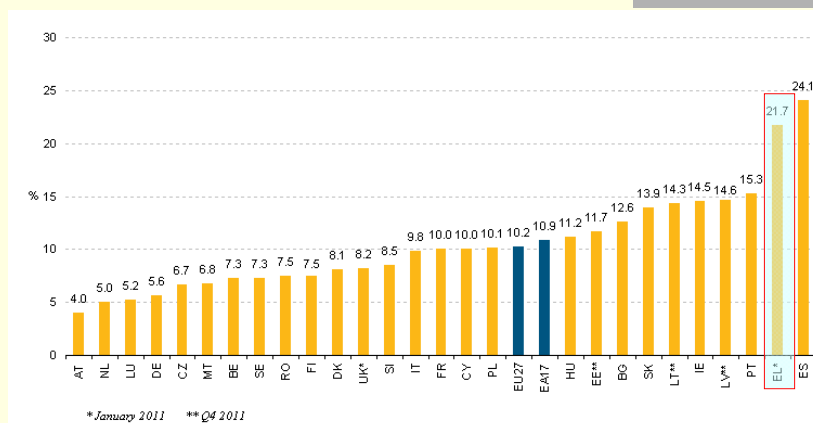
ανεργία των νέων στην ΕΕ (2000-2012)

Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην ανεργία (3)

- τα ποσοστά ανεργίας το 2012 διαφέρουν σημαντικά ανά χώρα
 - κάτω από 5% στην Αυστρία, στην Ολλανδία και στο Λουξεμβούργο (5,5% στη Γερμανία) ...
 - ... πάνω από 20% στην Ισπανία και στην Ελλάδα
- ... η μεταβολή των ποσοστών ανεργίας από το 2008 διαφέρει επίσης
 - +5 ποσοστιαίες μονάδες (ή παραπάνω) στην Ισπανία, στην Ιρλανδία, στην Ελλάδα, στη Βουλγαρία και στις χώρες της Βαλτικής
 - μείωση ή σχεδόν μηδενική μεταβολή στη Σουηδία, στη Γερμανία και στην Αυστρία

ανεργία στα κράτη μέλη της ΕΕ (2012)

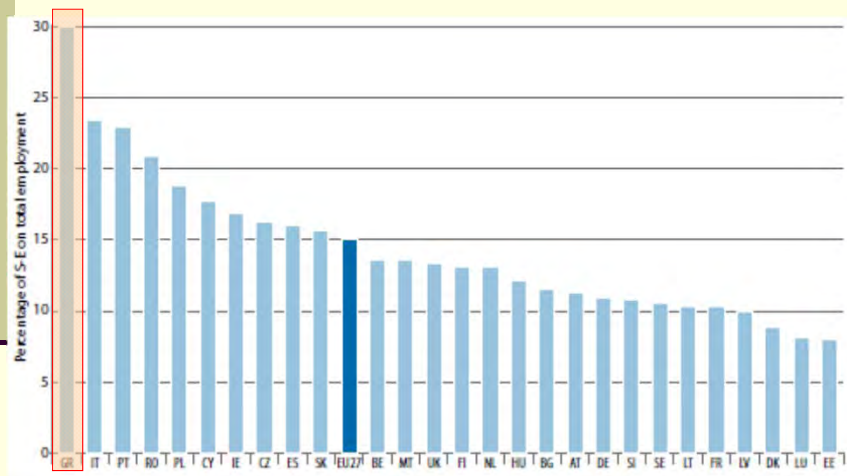

In March 2012, the unemployment rate was 8.2% in the **USA**. In February 2012 it was 4.5% in **Japan**.

Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην ανεργία (4)

- παρότι η Ευρωπαϊκή οικονομία δείχνει σημεία ανάκαμψης (με όρους ΑΕΠ) ...
 - +1,0% (2010)
 - +1,7% (2011) (:)
 - +0,6% (2012)
- ... η ανεργία παραμένει σταθερή σε υψηλά επίπεδα
 - 9.8% (2010)
 - 9.7% (2011) (:)
 - «δεν θα μειωθεί το 2012»

ποσοστό αυτοαπασχόλησης ανά κράτος μέλος 2009

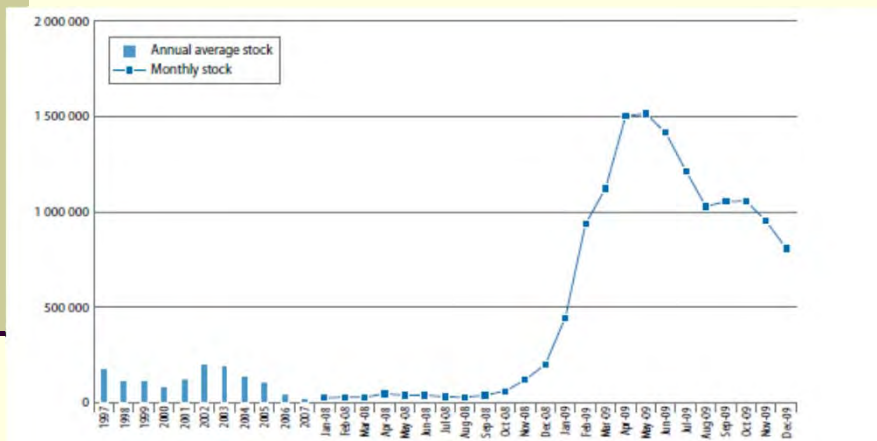

Σημείωση: συμπεριλαμβάνει αγρότες

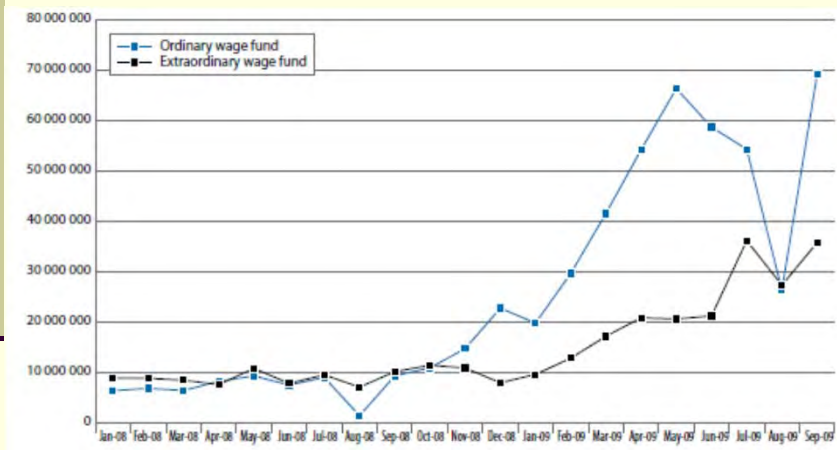
Πολιτικές απασχόλησης κατά της κρίσης προγράμματα μειωμένης απασχόλησης / μερικής ανεργίας (short-time work)

- κύριος στόχος των προγραμμάτων short-time work:
 - η διάσωση των θέσεων εργασίας που απειλούνται καθώς η ζήτηση για το προϊόν της επιχείρησης υποχωρεί
 - ❖ οι εργαζόμενοι τίθενται σε καθεστώς πλήρους ή μερικής διαθεσιμότητας ...
 - ❖ δηλ. απασχολούνται με μειωμένο ωράριο ή αποδεσμεύονται προσωρινά
 - ❖ ... επιτρέποντας στην επιχείρηση να μειώσει το κόστος μισθοδοσίας για τη διάρκεια της ύφεσης
 - ❖ σε αντάλλαγμα, οι εργαζόμενοι αποζημιώνονται (εν μέρει) για την απώλεια εισοδήματος μέσω ενός δημόσιου προγράμματος επιδότησης μερικής ανεργίας ...
 - ❖ ενώ επίσης διατηρούν τη θέση εργασίας τους και επιστρέφουν σε αυτή όταν οι συνθήκες βελτιώνονται
- ❖ με τον τρόπο αυτό, ο εργαζόμενος δεν επιβαρύνεται από το οικονομικό και ψυχολογικό κόστος της απόλυσης ...
- ❖ ... ενώ και η επιχείρηση απαλλάσσεται από το κόστος της απόλυσης και της (μελλοντικής) πρόσληψης κάποιου άλλου εργαζομένου

προγράμματα short-time work αριθμός δικαιούχων στη Γερμανία

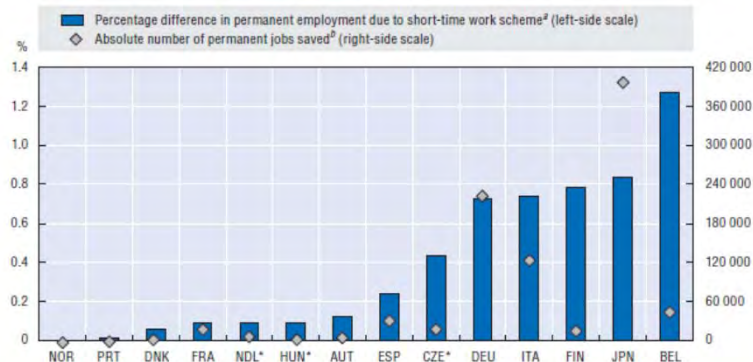
προγράμματα short-time work
αριθμός επιλέξιμων ωρών εργασίας στην **Ιταλία**

προγράμματα short-time work
επιδράσεις στην απασχόληση

Figure 1.24. Short-time work schemes helped to preserve permanent jobs in the 2008-09 recession

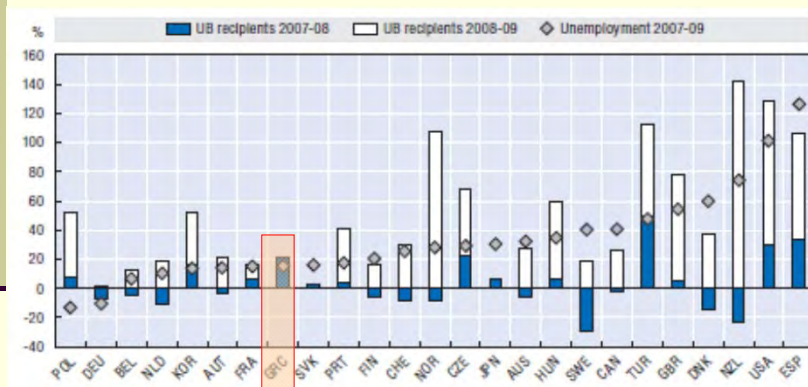
Proportional and absolute impact on permanent employment due to short-time work schemes from the start of the crisis to 2009 Q3

Κοινωνικές πολιτικές κατά της κρίσης ο ρόλος των κοινωνικών επιδομάτων

- ο αριθμός όσων λαμβάνουν επίδομα ανεργίας μεταξύ Ιουνίου 2009 and Ιουνίου 2010 αυξήθηκε
 - Βουλγαρία: **+31%**
 - Ισπανία: **+14%**
- ... το ίδιο και ο αριθμός όσων λαμβάνουν επίδομα κοινωνικής βοήθειας
 - Λιθουανία: **+191%**, Εσθονία: **+80%**
 - Πορτογαλία: **+5%**

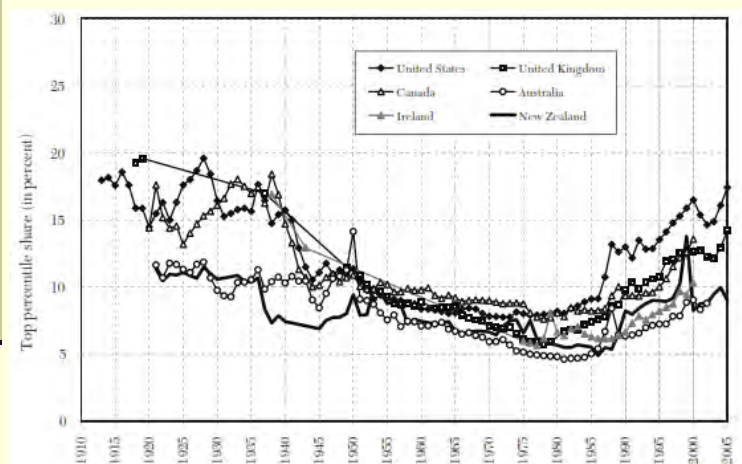
αριθμός ανέργων και ληπτών επιδόματος ανεργίας 2007 = 100

Το κοινωνικό κράτος και η οικονομική κρίση

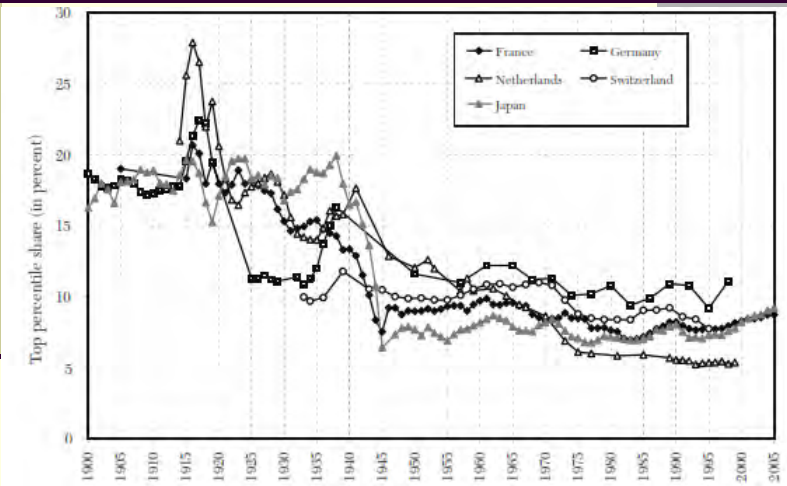
- Η δουλειά του κοινωνικού κράτους (Castles 2010, p.96)
 - “[Recessions] are precisely the kinds of emergencies that welfare state programmes and institutions are designed to deal with, so that when a financial crisis turns up we have routine mechanisms [...] for coping with its consequences. Long lines of the unemployed caused by economic crises are the core business of the welfare state [...].”
- τα Ευρωπαϊκά συστήματα κοινωνικής προστασίας λειτουργούν με αυτοματισμούς
 - καθώς μειώνονται τα εισοδήματα, αυξάνεται η δαπάνη για κοινωνικά επιδόματα
- η κοινωνική δαπάνη στην ΕΕ-27 αυξάνεται
 - 27,5% (2007)
 - 30,7% (2011)

τα υψηλά εισοδήματα στη μακρά περίοδο (1)

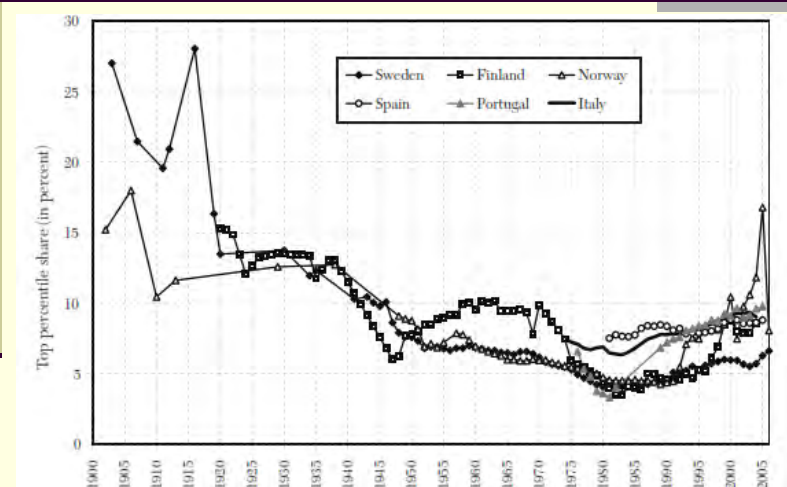
• Atkinson, Piketty & Saez (2011) Top incomes in the long run of history. *Journal of Economic Literature*.

τα υψηλά εισοδήματα στη μακρά περίοδο
(2)

• Atkinson, Piketty & Saez (2011) Top incomes in the long run of history. *Journal of Economic Literature*.

τα υψηλά εισοδήματα στη μακρά περίοδο
(3)

• Atkinson, Piketty & Saez (2011) Top incomes in the long run of history. *Journal of Economic Literature*.

further reading

- Castles F.G. (2010) Black swans and elephants on the move: the impact of emergencies on the welfare state. *Journal of European Social Policy* 20 (2) 91-101.
- Jenkins S.P., Brandolini A., Micklewright J. & Nolan B. (2011) *The Great Recession and the distribution of household income*. Milan: Fondazione Ronaldo Debenedetti.
- Ματσαγγάνης Μ. (2011) Προοπτικές της κοινωνικής Ευρώπης μετά την κρίση. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης* 37 17-40.
- Matsaganis M. (2012) Social policy in hard times: the case of Greece. *Critical Social Policy* (forthcoming).
- Matsaganis M. (2011) The welfare state and the crisis: the case of Greece. *Journal of European Social Policy* 21 (5) 501-512.